

Шосткинський заклад дошкільної освіти №3 “Ведмежатко”
Шосткинської міської ради

**Особливості розвитку
творчих здібностей дошкільників
(доповідь до семінару)**

Підготувала

вихователь ЗДО № 3

Киричок Л. І

Шостка, 2026 рік

Сьогодні ми всі живемо в умовах постійних змін, де здатність орієнтуватися у новому та приймати нестандартні рішення стає головною запорукою успіху. Найкраще адаптується та реалізує себе людина творча, гнучка і креативна - та, яка здатна не лише генерувати ідеї, а й впроваджувати нові підходи у життя.

Сучасні діти ростуть у світі, що трансформується швидше, ніж ми встигаємо до нього звикнути. Саме тому розвиток творчих здібностей у дошкільників - це вже не про «малювання за зразком» чи гурткову роботу. Це питання формування життєздатної творчої особистості.

Базовий компонент дошкільної освіти розглядає творчий розвиток не як окремий предмет, а як наскрізну компетенцію. Основна увага приділяється освітній лінії «Дитина у світі мистецтва», яка тепер базується на поєднанні емоцій, знань та власної дії.

Головні тези для розвитку творчості у дошкільників за Базовим компонентом:

1. Зміна акцентів: від копіювання до самовираження - це про відмову від репродуктивних методів («зроби як я»). Натомість пропонується формувати здатність дитини розуміти мистецтво та реалізовувати власні творчі задуми.

2. Структура творчої діяльності: три взаємопов'язані субкомпетенції:

- образотворча: вміння не лише малювати чи ліпити, а і вміння експериментувати з кольорами, формами та фактурами. Оцінюється оригінальність образу, а не його «правильність».
- музична: розвиток емоційного відгуку на музику, елементарне музикування, вокалізація власних почуттів.
- театральна: здатність дитини перевітлюватися, використовувати міміку, жест, пантоміму для створення ігрового образу.

3. Творчий розвиток тісно пов'язаний з наскрізними навичками, такими як:

- Критичне мислення: здатність дитини оцінити свій твір та роботи інших без критики, а через аналіз почуттів.
- Креативність: здатність знаходити нові способи використання знайомих предметів (наприклад, у грі чи конструюванні).
- Емоційний інтелект: творчість розглядається як спосіб передачі внутрішнього стану дитини.

4. Роль освітнього середовища: акцент на створення «стимулюючого середовища, в якому можуть бути відкриті арт-зони, використовуватися природний та покидьковий матеріал поруч із традиційними матеріалами.

З педагогічної та психологічної точок зору дошкільний вік є унікальним віком можливостей. Саме зараз дитина вперше усвідомлює свої стосунки з навколишнім світом, формує перші моральні оцінки та проявляє природну допитливість. Творчість не виникає на порожньому місці — її насіння потрібно

закладати вже зараз. Адже саме в дошкільному дитинстві творче мислення дитини є найбільш пластичним, вільним від стереотипів та відкритим до експериментів.

Для розвитку творчих здібностей важливо не просто дати дитині інструменти, а створити умови для самовираження. Тому сучасна педагогіка виділяє такі основні види дитячої активності:

❖ Образотворча діяльність

Це найпотужніший інструмент, де дитина є творцем «з нуля».

Нетрадиційні техніки малювання: кляксографія, малювання сіллю, піною для гоління, відбитки листям, ебру. Вони знімають страхи «зіпсувати чистий лист».

Пластилінографія та ліплення: розвиток дрібної моторики напряму пов'язаний із зонами мозку, що відповідають за уяву.

Колаж та аплікація: поєднання різних фактур (тканина, гудзики, природний матеріал) вчить бачити ціле в деталях.

❖ Ігрова діяльність

Творчість тут проявляється через роль та сюжет.

Сюжетно-рольові ігри: дитина сама вигадує правила та розвиток подій («Космічна станція», «Дизайнерське бюро»).

Режисерські ігри: дитина керує іграшками, створюючи власний «фільм» або історію.

❖ Театралізована діяльність

Розвиває емоційний інтелект та сміливість.

Театр тіней чи пальчиковий театр: дозволяє дитині «сховатися» за персонажем і виразити приховані емоції.

Драматизація: зміна кінцівки відомої казки або введення нового героя в сюжет.

❖ Музично-ритмічна діяльність

Елементарне музикування: гра на саморобних інструментах (шумові коробочки, палички).

Музична імпровізація: передача рухами тіла образу тварини, явища природи чи настрою музики.

❖ Конструювання та STEAM-проекти

Робота з конструкторами (LEGO та аналоги): побудова не за інструкцією, а за задумом.

Художня праця: перетворення «сміття» (картонних рулонів, пластикових пляшок) на корисні чи красиві речі.

❖ Мовленнєва творчість

Складання казок та історій: метод «фантастичних гіпотез» (Що було б, якби люди вмiли літати?).

Словесне малювання: опис уявних краєвидів або героїв.

❖ Дослідницько-експериментальна діяльність

Творчість тут — це пошук відповіді на питання «А що буде, якщо...?». Експерименти з водою, світлом, магнітами стимулюють винахідницьке мислення.

Науковці виділяють основні стадії прояву творчої активності дошкільників:

1. Наслідувально-виконавська стадія. Це початковий етап, де дитина опановує «мову» творчості.

Дитина діє за зразком, копіює дії дорослого, вчиться користуватися інструментами (пензлем, стекою, конструктором).

Творчий прояв: Навіть тут дитина може внести мінімальні зміни — обрати інший колір чи форму, виявляючи перші ознаки індивідуальності.

2. Пошуково-варіативна стадія. На цьому етапі дитина починає експериментувати з отриманими знаннями.

Використання знайомих способів дії в нових ситуаціях. Дитина вже не просто копіює, а шукає варіанти: «А що буде, якщо змішати ці фарби?», «А якщо побудувати вежу не з кубиків, а з коробок?».

Творчий прояв: Виникнення комбінаторних здібностей — поєднання відомих елементів у нові комбінації.

3. Стадія самостійного втілення задуму (креативна).

Це найвищий рівень прояву творчої активності дошкільника.

Дитина сама вигадує ідею і шукає засоби для її реалізації. Вона діє автономно, без прямої підказки вихователя.

Творчий прояв: Створення оригінального продукту (малюнок, казки, споруди), який має суб'єктивну новизну. Дитина отримує задоволення від самого процесу творення.

Дитяча творчість — це дуже тендітний процес, який легко зруйнувати одним необережним словом чи надмірною опікою. Дитина закривається там, де з'являється страх не виправдати очікування дорослого. Давайте пригадаємо, які саме наші дії — часом навіть з добрих намірів — стають тими самими "ножицями", що обрізають крила дитячій фантазії...

Типові помилки педагога, що гальмують творчий розвиток:

Нав'язування єдиного шаблону («Роби як я»).

Це найпоширеніша помилка. Коли ми вимагаємо, щоб у всіх 20 дітей котик був рудим, а квітка мала рівно п'ять пелюсток, ми вбиваємо творчу ініціативу. Дитина перестає думати, вона лише копіює.

Наслідок: Зниження самооцінки у тих, хто «не влучив» у шаблон, та звикання до інтелектуального споживацтва.

Надмірний контроль та втручання в процес.

Бажання вихователя підправити малюнок дитини, доробити за неї аплікацію, щоб «на виставці було гарно».

Наслідок: Дитина втрачає почуття авторства. Вона розуміє, що її результат недостатньо добрий, і з часом взагалі відмовляється творити самостійно.

□ Оцінювання результату замість підтримки процесу.

Використання категорій «красиво/некрасиво», «правильно/неправильно».

Наслідок: Дитина починає працювати заради похвали дорослого, а не заради задоволення від творчості. Виникає страх помилки, який є головним ворогом креативності.

□ Брак вільного часу та матеріалів.

Коли творчість обмежена лише 20 хвилинами заняття за розкладом.

Наслідок: Творчий задум вимагає часу на визрівання. Якщо дитина не має доступу до олівців чи конструктора у вільний час, її творча активність згасає.

□ Побудова занять на суто репродуктивних методах.

Відсутність запитань відкритого типу («А як ти думаєш?», «Що буде, якщо...?»).

Наслідок: Формування лінійного мислення. Дитина чекає на готову інструкцію і не вміє діяти в умовах невизначеності.

□ Критика «дивних» ідей.

Скептичне ставлення до фантазій дитини, які не вписуються в логіку дорослого (наприклад, рожева трава чи квадратне сонце).

Наслідок: Дитина закривається і починає видавати «соціально очікувані» результати, приховуючи свою індивідуальність.

Ми часто вчимо дітей, якими бути, але творчість вчить їх бути собою. Нехай наші заняття стануть для малечі місцем сили, де їхні ідеї — найголовніша цінність. Бажаю всім нам натхнення у цій неймовірній творчій подорожі!